

طراحی الگوی پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

علی مهری^۱

مهرداد محرم‌زاده^۲

نسرین عزیزیان کهن^۳

عباس نقی‌زاده باقی^۴

 [10.22034/ssvs.2024.3387.3476](https://doi.org/10.22034/ssvs.2024.3387.3476)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۶/۲۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۸/۲۸

هدف این مطالعه، طراحی الگوی پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران بود. این تحقیق از نظرهدف توسعه‌ای- کاربردی و از لحاظ ماهیت، آمیخته (کیفی- کمی) با طرح ترکیبی اکتشافی- متوالی و جامعه آماری خبرگان آگاه به موضوع تحقیق بود. جهت انجام مصاحبه‌های عمیق و جمع‌آوری داده‌های کیفی از تکنیک هدفمند تا مرحله اشباع نظری ۱۷ نفر بعنوان نمونه انتخاب شدند و برای تکمیل پرسش‌نامه‌های محقق‌ساخته بخش کمی، نمونه‌ای به تعداد ۵ نفر پیشنهاد شد. روایی داده‌های بخش کیفی پژوهش از طریق مشاهده مداوم و بازبینی توسط همکار تایید و پایایی داده‌ها با شیوه شاخص دوکدگذار ۸۹ درصد برآورد گردید. روایی داده‌های بخش کمی با بهره‌گیری از نسبت روایی محتوایی لاوشه ۸۰ درصد و پایایی آنها با ضریب آلفای کرونباخ ۸۶ درصد تایید شد. از شیوه تحلیل تماتیک مبتنی بر مدل براون و کلارک (۲۰۰۶) پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران شناسایی و سپس مدل‌سازی با استفاده از تحلیل ساختاری- تفسیری (ISM) انجام شد. در یافته‌های پژوهش، ۱۱۲ مفهوم اولیه در قالب ۲۳ تم فرعی و ۱۵ تم اصلی شناسایی شدند. این پیشران‌ها در هفت سطح مدل ساختاری- تفسیری متشکل از پیشران‌های نیازسنجی، ارتقای نظارت و ارتقای نوآوری در سطح اول قرار گرفتند که کمترین تاثیرگذاری بر روی سایر پیشران‌ها را داشتند. همچنین، پیشران‌های سیستم اطلاعاتی و توسعه تعاملات در سطح دوم و پیشران‌های تغییرنگرش، جایگاه اجتماعی، بسترهای اقتصادی و توجه رسانه‌ها در سطح سوم الگوی پژوهش قرار گرفتند. پیشران‌های برنامه‌ریزی عملیاتی و منابع مالی در سطح چهارم و پیشران‌های مدیریت کارآمد و توسعه زیرساخت‌ها در سطح پنجم قرار گرفتند و در نهایت پیشران فرهنگ‌سازی در سطح ششم و برنامه‌ریزی راهبردی در سطح هفتم الگو قرار گرفتند. لذا با توجه به نقش کارگران در توسعه و آبادانی کشور، مدیران باید با برنامه‌ریزی جامع و توسعه زیرساخت‌ها از همه ظرفیت‌های موجود برای ارتقای ورزش همگانی و حرفه‌ای در بین قشر کارگر استفاده نمایند.

واژگان کلیدی: کارگر، ورزش کارگری، برنامه‌های راهبردی، برنامه‌های عملیاتی و تعاملات.

^۱ دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

^۲ استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران (نویسنده مسئول)

E-mail: Mmoharramzadeh@yahoo.com

^۳ استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

^۴ دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

مقدمه

زندگی ماشینی و بی‌حرکی، دو چالش بزرگ بشر امروزی است که سلامت روح و جسم او را به خطر انداخته است. در شرایط زندگی ماشینی، ورزش را می‌توان به عنوان وسیله‌ای مطلوب برای تأمین تجدید قوای جسمی و روحی، نشاط و شادابی اقشار مختلف جوامع در نظر گرفت (عزیزمرادی، ۱۳۹۹). سیر تحول ورزش در زندگی انسان‌ها، با بازی‌کردن که لازمه رشد و تکامل کودک است، شروع می‌شود و سپس به ورزشی که رقابت در آن مطرح است، ارتقا می‌یابد. این رقابت ابتدا به صورت غیررسمی است و در تکامل خود به ورزش رقابتی سازمان‌یافته در قالب ورزش قهرمانی و حرفه‌ای منتهی می‌گردد (آلن و همکاران^۱، ۲۰۲۱). ورزش، بازتاب نظام اجتماعی و یکی از گسترده‌ترین وقایع جمعی در بین همه قشرها و گروه‌های اجتماعی، طرفداران فراوانی دارد و از شاخص‌های بارز توسعه و پیشرفت اجتماعی به‌شمار می‌رود و همچنین با فرهنگ، اقتصاد و سیاست در جوامع مختلف پیوند خورده است. امروزه، توسعه ورزش و فعالیت‌های بدنی به حدی است که متفکران اجتماعی آن را به منزله جهان کوچک در جامعه تلقی می‌کنند و به زعم آنها ورزش به خوبی مانند آئینه، هنجارها و ارزش‌ها و ساختار اجتماعی را منعکس می‌سازد (شیروی و همکاران، ۱۳۹۷).

امروزه ورزش در سراسر جهان جزئی جدانشدنی از فرهنگ، آموزش و علم است. پدیده ورزش به‌عنوان یک واقعیت اجتماعی در ساختار مختلف جوامع بشری وجود و حیات دارد و با شتاب هرچه بیشتر، در حال رشد، توسعه و تکامل است. این مهم به دلیل پذیرش و اعتقاد افکار عمومی به نقش ورزش و شناخت کامل اکثریت افراد جوامع از میزان کارایی و تأثیرات مثبت آن بر تأمین سلامتی، تقویت بنیه جسمانی، پرورش ابعاد روانی-اجتماعی و غنی‌سازی بخشی از اوقات فراغت به‌عنوان بعد همگانی و کسب افتخارات آن می‌باشد (سانگ و ژانگ^۲، ۲۰۱۷). البته تعمیم و گسترش ورزش و فعالیت‌های بدنی در واحدهای صنعتی و تولیدی، ارزش‌های فرهنگی در محیط‌های کارگری را ترقی داده، آمادگی‌های ذهنی و جسمی لازم در راستای تحرک و چالاکی نیروی کار جهت جلوگیری از بروز هر گونه حوادث احتمالی حین انجام کار فراهم آورده و ارتقای توانایی و قابلیت‌های نیروی کار را جهت انجام امور محوله بهبود بخشیده است (باباخانی، ۱۳۹۸). یافته‌های پژوهش نشان داده است بیش از ۸۰ درصد افراد جامعه در محیط‌های کارگری مشغول به فعالیت‌اند و بیش از یک‌سوم عمر خود را در محیط‌کاری خود سپری می‌کنند. پس با توجه به این شرایط تأمین سلامتی و ایمنی آنها از اهمیت بسزایی برای جوامع انسانی برخوردار است (دماری و همکاران، ۱۳۹۹).

¹Allen et al.

²Song & Zhang

طراحی الگوی پیشبران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

یکی از راهکارهای دستیابی به این مهم، ورزش و فعالیت‌های بدنی افراد مشغول در محیط‌های کارگری است. ورزش کارگری^۱، یکی از بخش‌های مهم ورزش کشورها محسوب می‌شود که نیازمند توجه ویژه است (سند ورزش وزارت کار، ۱۳۹۵). از آنجایی که ورزش کارگری به‌عنوان یک نظام و سیستم در درون سیستم‌های بزرگ‌تری همچون نهاد اجتماعی استان و نظام ورزش کشورها در نظر گرفته می‌شود، عملکرد سازمان‌های ورزشی در زمینه‌های مختلف و میزان موفقیت آن در دستیابی به اهداف توسعه، همزمان از عوامل محیط درونی و عوامل محیط بیرونی تأثیر می‌پذیرد (پهلوان، ۱۳۹۹). به نظر می‌رسد که در دنیای به شدت در حال تغییر و تحول کنونی، برای هماهنگ‌شدن با تحولات محیطی، مدیران نهادها و سازمان‌های مختلف ناگزیرند تا آنجا که امکان دارد اولاً، پیش‌بینی‌هایی از آینده داشته باشند و روند حرکت ساختارهای تحت‌امر خود را ترسیم کنند؛ ثانیاً، با اتخاذ و اجرای فرآیند برنامه‌ریزی راهبردی، همواره خود را برای متحول‌شدن به‌منظور سازگاری با دگرگونی‌های محیطی آماده نگه دارند. بنابراین از یک سو باید آینده‌های قابل حصول ترسیم کنند و از دیگر سو، پیشبران‌های تأثیرگذار و همچنین امکانات درونی را کشف و بارور نمایند تا با توسل به آنها، دسترسی به آینده مطلوب محقق شود (استارک و همکاران، ۲۰۱۷). بنابراین، فراهم آوردن زمینه تهیه و تدوین برنامه‌راهبردی در ورزش کارگری، گام عمده و آغازین برای سامان بخشیدن به تلاش‌های گسترده و گوناگون در عرصه‌های مختلف ورزش در سطوح مختلف محسوب می‌گردد.

طبق گزارش‌های سازمان بهداشت جهانی، برای کاهش اثرات بیماری‌ها در کنار دارو درمانی باید ورزش و فعالیت‌های بدنی منظم هم مدنظر قرار گیرد. اینگونه به نظر می‌رسد شرکت منظم افراد در فعالیت‌های بدنی و ورزش ضمن پیشگیری از ابتلا به بیماری‌های جسمی و روحی، زمینه مناسبی را برای افزایش کیفیت زندگی انسان فراهم می‌آورد (سانچس و همکاران، ۲۰۲۲). محیط‌های کاری برای کارگران به‌طور تدریجی نوعی اختلال جسمی- روانی ایجاد می‌کند که عدم آگاهی بموقع و رسیدگی سریع به آنها می‌تواند پیامدهای وخیمی برای کارگران و خانواده‌های آنها و کاهش بهره‌وری سازمانی به همراه داشته باشد. توجه به عوامل اثرگذار در وضعیت جسمی و روان‌شناختی قشر شاغل جامعه، امری است که در کشورهای درحال توسعه بسیار دیر مورد توجه قرار گرفته‌است (باباخانی، ۱۳۹۸). عمده پژوهش‌های مرتبط با استرس و مبانی روان‌شناختی محیط‌کار بر این نکته تأکید دارند که استرس‌زها، وضعیت نامناسب فیزیکی محیط‌کار و عوامل موجب ناسازگاری روان‌شناختی می‌تواند علاوه بر تأثیرات سازمانی، بر چگونگی تعامل فرد در جامعه و خانواده تأثیر بگذارند (نادی و همکاران، ۱۳۹۲). عدم فعالیت بدنی ۳۵ درصد مردم جهان را دربرگرفته‌است و مرگ ناشی از عدم فعالیت بدنی حتی از آمار مرگ ناشی از استعمال دخانیات بیشتر است.

¹ Worker Sport

² Starek et al.

³ Sanchis et al.

براساس گزارش‌ها نزدیک به ۵۰۰ میلیون فرد چاق در جهان وجود دارد و پیش‌بینی می‌شود این آمار به ۱ میلیارد در سال ۲۰۳۰ برسد (بوسوتیل و همکاران^۱، ۲۰۱۷). این در حالی است که سبک زندگی بی‌تحرک در شرایط کار مدرن معمول است و بر اساس آمار به دست آمده کمتر از پنج درصد از بزرگسالان به مدت ۳۰ دقیقه فعالیت‌بدنی در روز دارند. نشستن را «سیگارکشیدن جدید» می‌نامند و برای بسیاری از کارگران مدرن، اکثر روزها به صورت بی‌تحرک سپری می‌شود. محققان دریافته‌اند که دوره‌های طولانی از رفتارهای بی‌تحرک، برای عملکرد اجرایی - شناختی قشر جلوی مغز مضر است.

در سال‌های اخیر ورزش‌کارگری و عوامل تاثیرگذار بر این موضوع مورد توجه محققان قرار گرفته که در ادامه به برخی از مطالعات انجام‌شده در این زمینه اشاره می‌شود. رضائی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود الگوی مفهومی توسعه ورزش‌کارگری را طراحی و در یافته‌های خود شش سطح برای توسعه ورزش‌کارگری اعلام کردند: سطح زمینه، سطح ساختار، سطح قابلیت، سطح فرآیند، سطح عملکرد و سطح پیامد. عرب‌جهوانی (۱۴۰۰) معتقد است خدمات‌سازمانی مهمترین عامل موثر بر توسعه فرهنگ ورزش‌همگانی در جامعه‌کارگری به شمار می‌رود و پس از آن به ترتیب عوامل مدیریتی، خدمات عمومی، عوامل رسانه‌ای - تبلیغاتی و در نهایت حمایت اجتماعی قرار دارند. پهلوان (۱۳۹۹) در رساله دکتری خود، الگویی برای توسعه ورزش‌کارگری ایران ارائه و اعلام کرد توسعه ورزش‌کارگری در بستر عوامل زمینه‌ای، از طریق کارآمدسازی ساختاری، ارتقا و به‌کارگیری قابلیت‌ها، یکپارچه‌سازی فرآیندها و اثربخش‌سازی عملکرد منجر به توسعه پایدار می‌شود. باباخانی (۱۳۹۸) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد با اهمیت‌ترین نقطه‌قوت ورزش‌کارگری را افزایش رشته‌های ورزشی در مسابقات ملی و نظارت دقیق بر انتخاب تیم‌های ملی ورزش‌کارگری معرفی کرد. محمدی‌کوهی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیق خود دریافته‌اند شرکت‌سایپا در زمینه ورزش‌کارگری به راهبرد تدافعی تمایل دارد؛ به طوری که بیشتر بر روی کاهش تهدیدها و ضعف‌های بخش ورزش‌کارگری تمرکز دارند. سجادی و همکاران (۱۳۹۷) در آسیب‌شناسی ساختاری ورزش کشور، یکی از بخش‌های نیازمند تغییر ساختار را ورزش‌کارگری معرفی کرده‌اند. کیم و چو^۲ (۲۰۲۳) در پژوهش خود دریافته‌اند جایگاه اجتماعی، آزادی عمل و حمایت مدیران از کارگران در محیط کار، بر نحوه انجام فعالیت‌های بدنی در اوقات فراغت کارگران تاثیر دارد. بلافوس و همکاران^۳ (۲۰۱۹) در پژوهشی به بررسی خستگی پس از کار به‌عنوان مانعی برای فعالیت‌بدنی اوقات فراغت پرداختند. براساس نتایج پژوهش، مدت زمان فعالیت‌بدنی در اوقات فراغت به تدریج با افزایش خستگی ناشی از کار در کارگران با مشاغل جسمی طاقت‌فرسا کاهش می‌یابد و کارگران

¹ Busutil et al.

² Kim & Choo

³ Blafoss et al.

طراحی الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

مسن کمتر از کارگران جوان فعالیت بدنی دارند. بیاواز و همکاران^۱ (۲۰۱۸) در یافته‌های پژوهش خود اعلام کردند که تمام امکانات فیزیکی ممکن احتمال فعالیت بدنی در اوقات فراغت را افزایش و این امر نشان می‌دهد دستیابی به محیط‌های حمایتی محل کار می‌تواند به کارگران کمک کند تا از نظر جسمی فعال باشند. دی‌گریس و همکاران^۲ (۲۰۱۷) در بررسی نقش ورزش در توسعه پایدار گزارش کردند که کارکردهای ورزش در شاخص‌های سلامت کار و مشارکت اجتماعی مردم و اقشار کمتر مرفه نقش معنی‌داری دارد. در پژوهش‌های بررسی شده مرتبط با ورزش کارگری بیشتر شرایط و وضعیت موجود مورد توجه قرار گرفته‌است و پژوهشی که به‌طور مستقیم پیشران‌های تأثیرگذار بر آن در آینده را بررسی کند مشاهده نگردید. بر این اساس در این تحقیق سعی شد پیشران‌های موثر بر ورزش کارگری در ایران بررسی و تبیین شود.

باتوجه به مطالب بیان‌شده کشور ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست؛ به طوری که حدود ۴۰۲۴۰۷۹۲ نفر از جمعیت کشور ایران را جامعه کارگران و خانواده‌های آنها تشکیل می‌دهد- قشری که می‌تواند با ایفای نقش مهم خود در توسعه فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور و همچنین دستیابی دولت به اهداف عالی خود موثر واقع گردد. نقش ورزش و فعالیت‌های بدنی به‌عنوان یکی از راهکارهای ایده‌آل جهت دستیابی به این مهم و بهینه‌نمودن خودباوری و مسئولیت‌پذیری کارگران و نیز مشارکت عمومی آنان در حوزه فعالیت‌های اجتماعی، امری لازم و انکارناپذیر تلقی می‌گردد (پهلوان، ۱۳۹۹)، اما یافته‌های پژوهش سجادی و همکاران (۱۳۹۷) در آسیب‌شناسی ساختاری ورزش کشور، یکی از ساختارهای نیازمند تغییر ساختار را ورزش‌گازگری معرفی کرده‌است. همچنین، در سند گزارش مطالعات برنامه ششم توسعه وزارت ورزش (۱۳۹۶) ورزش کارگری، یکی از حوزه‌های تخصصی در ورزش کشور معرفی شده که نیازمند تغییرات اساسی در آن می‌باشد. با توجه به تحقیقات صورت گرفته بر روی کارگران در ایران، اغلب افراد در محل کار فعالیت بدنی محدود و کمی دارند و یا شرکت در فعالیت بدنی منظم، در زندگی روزانه آنها جایی ندارد. اگرچه با توجه به آمار بخشی از افراد از نظر سطح فعالیت بدنی در محدوده مناسب برای سلامتی قرار دارند، اما این میزان فعالیت کم است. این امر در سطح جهان نیز به صورت فزاینده‌ای منعکس می‌شود؛ جایی که ماشین‌ها فعالیت نیروی انسانی را کاهش می‌دهند و فناوری‌های هوشمند محیط زندگی ما را فرا می‌گیرند و ما را به کم‌حرکی ترغیب می‌کنند (شاطری، ۱۳۹۷). متأسفانه، جامعه ما هنوز آن طور که باید و شاید به اهمیت و ضرورت ورزش پی نبرده است. به عبارت دیگر، عدم تحرک جسمانی کارگران یعنی محروم شدن بخش مهم سازمان از سلامتی، بهداشت جسمانی و روانی، شادابی و اثربخشی لازم که یقیناً لطمه‌های جبران‌ناپذیری به دنبال خواهد داشت. از این‌رو، پرداختن به حیطه ورزش کارگری یکی از مهمترین موضوعات در حوزه ورزش می‌باشد و ورزش کارگری یکی از تأثیرگذارترین عوامل در زمینه سلامت کارگران

¹ Biswas et al.

² De Grace

و آحاد جامعه است. در مقابل، کم‌توجهی به سیاست‌ها، خط‌مشی‌های راهبردی و همچنین عدم هماهنگی بین مجموعه نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با ورزش‌کارگری و گاهی انجام کارهای موازی و عدم نظارت کافی بر فعالیت‌های ورزشی از جمله مهم‌ترین نارسایی‌های ورزش جامعه‌کارگری محسوب می‌شوند. بنابراین، محقق در این پژوهش برآن شده‌است تا پیشران‌های موثر بر آینده ورزش‌کارگری را شناسایی و الگوی این پیشران‌های موثر را طراحی کند. پس سوالی که در این پژوهش مطرح می‌شود این است:

الگوی پیشران‌های موثر بر آینده ورزش‌کارگری در ایران چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از لحاظ ماهیت، از نوع آمیخته (کیفی- کمی^۱) است. از منظر هدف، توسعه‌ای- کاربردی و طرح ترکیبی مورد استفاده در آن اکتشافی^۲ - متوالی بود. مرحله کیفی جهت شناسایی پیشران‌های موثر بر آینده ورزش‌کارگری در ایران، بر مبنای تحلیل تماتیک^۳ مبتنی بر روش براون و کلارک^۴ (۲۰۰۶) انجام گرفت. در بخش کمی تحقیق نیز با استفاده از روش مدل‌سازی ساختاری- تفسیری^۵ (ISM) سطوح مدل و نحوه ارتباط میان پیشران‌های شناسایی شده ترسیم گردید.

جامعه‌آماری پژوهش شامل اعضای هیئت‌علمی، مدیر و معاونان اداره کل امور ورزشی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، رئیس و معاونان فدراسیون ورزش‌کارگری، رئیس و معاونان ادارات ورزشی کارگران تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان‌ها، رئیس و نواب‌رئیس هیئت ورزش‌کارگری استان‌ها و کارگران ورزشکار دارای عناوین در رقابت‌های ورزشی ملی و جهانی و افراد آشنا به موضوع تحقیق بود. ملاک انتخاب افراد در این بخش، دارا بودن تجارب مدیریتی در ابعاد مختلف ورزشی، سیاسی، علمی و اجرایی و یا تجارب و آثار منتشر شده در حوزه سازمان‌های ورزشی، ورزش‌کارگری و توسعه ورزش بود. برای انتخاب نمونه در بخش کیفی، از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی با رویکرد هدفمند^۶ و از تکنیک اشباع نظری استفاده شد؛ به طوری که بعد از انجام ۱۴ مصاحبه، اطلاعات به دست آمده تکراری شد و جهت اطمینان از رخداد اشباع، مصاحبه‌ها تا ۱۷ نفر ادامه یافت. مشخصات جمعیت‌شناختی آنها در جدول ۱ آمده است:

¹ Qualitative-Quntitive Mixed

² Sequential-Exploratory Mixed Methods Design

³Thematic analysis

⁴Braun & Clarke

⁵ Interpretive structural model

⁶ Purposeful Sampling

طراحی الگوی پیشبران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

جدول ۱: مشخصات جمعیت شناختی خبرگان تحقیق

ردیف	ارتباط با موضوع	مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	جنس	سن
p1	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	جامع شناسی	مرد	۵۶
P2	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۵۷
P3	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۳
P4	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۳۹
P5	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۷
P6	هیئت علمی دانشگاه	دکتری	مدیریت ورزشی	زن	۳۸
P7	رئیس هیئت ورزش کارگری استان اردبیل	دانشجوی دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۰
P8	نائب رئیس هیئت ورزش کارگری استان اردبیل	لیسانس	تربیت بدنی	زن	۴۳
P9	رئیس فدراسیون ورزش کارگری	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۳
P10	رئیس هیات ورزش کارگری استان آذربایجان شرقی	دانشجوی دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۳۹
P11	رئیس هیات ورزش کارگری استان گیلان	دکتری	مدیریت ورزشی	مرد	۴۵
P12	رئیس هیئت ورزش کارگری استان ایلام	کارشناسی - ارشد	فیزیولوژی ورزشی	مرد	۵۰
P13	مدیرکل امور ورزشی وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی	کارشناسی - ارشد	مدیریت ورزشی	مرد	۴۸
P14	خبرنگار ورزشی	کارشناسی - ارشد	مدیریت رسانه	مرد	۴۳
P15	ورزشکار دارای عنوان	لیسانس	مدیریت دولتی	مرد	۴۲
P16	ورزشکار دارای عنوان	لیسانس	اقتصاد	مرد	۲۹
P17	ورزشکار دارای عنوان	کاردانی	حسابداری	مرد	۳۸

داده‌های کیفی، از طریق انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان به صورت حضوری و مجازی جمع‌آوری گردید و هرکدام از مصاحبه مدت ۳۰ تا ۴۵ دقیقه به طول انجامید. پیکربندی مصاحبه‌ها شامل دو بخش بود؛ بدین شکل که ابتدا مقدمه‌ای برای تشریح موضوع پژوهش و تعریف مفاهیم و اصطلاحات و بخش دوم شامل بدنه اصلی مصاحبه که شامل سؤالات مصاحبه بود که در برگیرنده ابعاد و مولفه‌های اثرگذار بر توسعه ورزش کارگری کشور مطرح شدند. سوال‌های مصاحبه‌ها عبارت بودند: از نظر شما ورزش کارگری چه فعالیت‌هایی را شامل می‌شود؟ انجام ورزش توسط قشر کارگر چه دستاوردی برای آنها دارد؟ به نظر شما چه عواملی بر روی توسعه ورزش کارگری در ایران تاثیر می‌گذارد؟ راهکارهای شما برای توسعه ورزش کارگری در ایران چیست؟ به نظر شما پیشران‌های موثر بر ورزش کارگری در آینده چه مواردی است؟ در مجموع پنج سؤال اصلی در مورد موضوع پژوهش مورد کاوش قرار گرفت. با بهره‌گیری از روش تحلیل تماتیک شش مرحله‌ای براون و کلارک (۲۰۰۶) مطابق مراحل ۱. آشنایی با داده‌ها؛ ۲. ایجاد کدهای اولیه؛ ۳. جستجوی مضامین و تم‌ها؛ ۴. مرور و بررسی مضامین و تم‌ها؛ ۵. تعریف مضامین و تم‌ها و ۶. تحلیل نهایی و تهیه گزارش، تجزیه و تحلیل شد (براون و کلارک، ۲۰۰۶). همچنین، برای شناسایی مضمون‌ها از نرم‌افزار Maxqda10 استفاده شد.

به منظور اطمینان از روایی داده‌های کیفی، دو معیار مشاهده مداوم^۱ یا غوطه‌وری^۲ و بازبینی توسط همکار^۳ به کار گرفته شد (طباطبایی و همکاران، ۱۳۹۲). از نظر غوطه‌وری یا مشاهده مداوم، فایل صوتی ضبط‌شده توسط محقق با دقت گوش داده و سپس یادداشت‌هایی از محتوای صوتی و فحوای کلام آنها نوشته شد. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، هر متن چندین بار مطالعه گردید تا مضامین در ذهن محقق نقش ببندد. علاوه بر این، از یک نفر همکار آشنا به روش‌شناسی مطالعات کیفی و فرآیند کدگذاری و برداشت‌های متنی نظرخواهی و مشورت گرفته شد؛ کدگذاری چند مصاحبه با نظارت وی انجام و بعد از بررسی تایید شد.

برای محاسبه پایایی داده‌ها، از شاخص دو کدگذار^۴ استفاده شد. این شاخص به درجه‌ای اشاره دارد که دو یا چند کدگذار نتایج یکدیگر را تکرار کنند (خواستار، ۱۳۸۸). پایایی بین کدگذاران برای مصاحبه‌های انجام‌گرفته، برابر ۰/۸۹ به دست آمد. با توجه به اینکه میزان پایایی بیشتر از ۰/۶۰ است (هومن، ۱۳۹۶: ۲۲۸) در نتیجه قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تایید شد و می‌توان ادعا کرد که مصاحبه، از پایایی خوبی برخوردار است. برای جمع‌آوری داده‌های بخش کمی پژوهش، پس از شناسایی پیشران‌های موثر بر آینده

¹ persistent observation

² Immersion

³ Peer debriefing

⁴Intercoder reliability

طراحی الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

ورزش کارگری در ایران، پیشران های شناسایی شده در جدول ماتریسی به صورت پرسش نامه ای با تکنیک مدل سازی ساختاری - تفسیری (ISM) تنظیم و در اختیار نمونه تحقیق قرار گرفت. با توجه به ماهیت روش کمی پژوهش مدل سازی ساختاری - تفسیری (ISM) که نیاز به خبرگان و افراد آگاه به موضوع پژوهش دارند، لذا جامعه و نمونه آماری در بخش کیفی و کمی یکسان بود و از خبرگان شرکت کننده در تحقیق درخواست شد در مورد وجود رابطه بین پیشران های شناسایی شده، نظر خود را بیان نمایند. پیشنهاد شده است حداقل از نظر ۵ خبره استفاده شود (سوتی و همکاران^۱، ۲۰۱۰). روایی داده های کمی نیز با استفاده نسبت روایی محتوایی^۲ لاوشه^۳، ۰/۸۰ و پایایی داده ها از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ برآورد گردید. در ادامه، برای تجزیه و تحلیل داده های کمی و تعیین روابط علی - معلولی پیشران ها، مراحل مدل سازی ساختاری - تفسیری (ISM) با بهره گیری از نرم افزار Matalab2016a طی شد.

یافته های پژوهش

به منظور ترسیم مدل ساختاری - تفسیری پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران، لازم بود که ابتدا پیشران های موثر در این زمینه شناسایی شود. بدین منظور، پس از تحلیل و بررسی مضمون مصاحبه ها، تعداد ۱۱۲ مفهوم اولیه استخراج شد. مفاهیم اولیه در مرحله بعدی در ۲۳ تم فرعی و این تم ها در مرحله نهایی در قالب ۱۵ تم اصلی مطابق جدول ۲ دسته بندی شدند:

جدول ۲: مضامین مستخرج از مصاحبه ها

ردیف	تم های اصلی	تم های فرعی	ردیف	تم های اصلی	تم های فرعی
۱	برنامه ریزی	هدف گذاری	۸	جایگاه اجتماعی	توجه به جایگاه کارگران
	راهبردی	قوانین	۹	سیستم اطلاعاتی	اطلاع رسانی
۲	منابع مالی	جذب بخش خصوصی	۱۰	برنامه ریزی عملیاتی	توسعه رقابت های ورزشی
		سرمایه گذاری - های مالی	۱۱	ارتقای نوآوری	دیدگاه علمی
۳	ارتقای نظارت	ارزیابی مستمر	۱۲	نیازسنجی	تغییر دیدگاه
۴	توجه رسانه ها	اطلاع رسانی	۱۳	تغییر نگرش	نیاز سنجی

¹Soti et al.

²Content Validity Ratio

³ Lawshe

موفقیت خواهی	تبلیغات		۵	بسترهای اقتصادی	سیاست‌های پولی
نیروی انسانی کارمد	۱۴	مدیریت کارآمد	۶	توسعه زیرساخت	ارتقای ساختار
سیلست‌های تشویقی آموزش			۷	فرهنگ‌سازی	تعیین مسیر
شبکه‌سازی	۱۵	توسعه تعاملات			تغییر سبک تیم‌کاری

پس از شناسایی پیشران‌های اثرگذار (۱۵ پیشران)، ماتریس خودتعاملی^۱ (SSIM)، ۱۵*۱۵ تنظیم و از پاسخ‌دهنده‌ها خواسته شد تا با نمادهای (A, V, O, X) نوع ارتباطات دوجه‌دوی پیشران‌ها را مشخص کنند که در نهایت ماتریس خودتعاملی ایجاد شود: به ازای هر «i, j» ارتباط میان دو شاخص در چارچوب بررسی زیر است: V (شاخص i بر j تاثیر دارد)، A (شاخص j بر i تاثیر دارد)، X (رابطه دوسویه) و O (نبود رابطه)

جدول ۳: ماتریس خودتعاملی (SSIM) پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری ایران

پیشران	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱. برنامه‌ریزی راهبردی		V	V	V	O	V	V	V	V	V	V	V	V	V	X
۲. توسعه زیرساخت			V	V	V	V	V	X	O	V	V	V	V	V	A
۳. سیستم اطلاعاتی										V	A	X	A	V	A
۴. ارتقای نوآوری															
۵. جایگاه اجتماعی															
۶. نیازسنجی															
۷. مدیریت کارآمد															
۸. برنامه‌ریزی عملیاتی															
۹. منابع مالی															
۱۰. بسترهای اقتصادی															

¹ Structural Self-Interaction Matrix

طراحی الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

A V V X	۱۱. تغییر نگرش
A V V	۱۲. توجه رسانه ها
O V	۱۳. توسعه تعاملات
A	۱۴. ارتقای نظارت
	۱۵. فرهنگ سازی

در این مرحله، با در نظر گرفتن رابطه تسری، ماتریس دسترسی نهایی برای پیشرانها به دست آمد و ماتریس دستیابی اولیه، سازگار شد. به این ترتیب برخی از عناصر صفر تبدیل به ۱ شدند که به صورت (*۱) نشان داده شده است؛ یعنی اگر شاخص A با شاخص B و شاخص B هم با شاخص C رابطه داشته باشد، آنگاه شاخص A هم با شاخص C رابطه دارد (جدول ۴).

جدول ۴: ماتریس دستیابی نهایی پیشرانهای موثر بر آینده ورزش کارگری

پیشران	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	قدرت نفوذ
۱. برنامه ریزی راهبردی	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۵
۲. توسعه زیرساخت	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱۳
۳. سیستم اطلاعاتی	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۵
۴. ارتقای نوآوری	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۵
۵. جایگاه تخصصی	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۹
۶. نیازسنجی	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۲
۷. مدیریت کارآمد	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۳
۸. برنامه ریزی عملیاتی	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۱
۹. منابع مالی	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۱
۱۰. بسترهای اقتصادی	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۱
۱۱. تغییر نگرش	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۱
۱۲. توجه رسانه ها	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۱
۱۳. توسعه تعاملات	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۵
۱۴. ارتقای نظارت	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۲
۱۵. فرهنگ سازی	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۱۴
قدرت وابستگی	۱	۲	۱۳	۱۳	۱۳	۱۰	۱۰	۱۰	۹	۹	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۲	

برای تعیین روابط و سطح بندی پیشرانها، باید مجموعه خروجی ها و مجموعه ورودی ها را برای هر پیشران از ماتریس دستیابی نهایی استخراج نمود. مجموعه خروجی ها شامل خود پیشران و پیشرانهایی که از آن تأثیر می پذیرند و مجموعه ورودی ها شامل خود پیشران و پیشرانهایی که بر آن تأثیر می گذارند، است. پس از تعیین مجموعه های ورودی و خروجی، اشتراک این مجموعه ها برای هر یک از پیشرانها تعیین می شود. از این طریق، مجموعه مشترک برای هر پیشران به دست می آید، پیشرانهایی که مجموعه خروجی

و مشترک آنها کاملاً مشابه باشند، در بالاترین سطح از سلسله مراتب مدل ساختاری- تفسیری قرار می گیرند. به منظور یافتن اجزای تشکیل دهنده سطح بعدی سیستم، اجزای بالاترین سطح آن در محاسبات جدول مربوط حذف می شود و عملیات مربوط به تعیین اجزای سطح بعدی مانند روش تعیین اجزای بالاترین سطح انجام می شود. این عملیات تا آنجا تکرار می شود که اجزای تشکیل دهنده کلیه سطوح سیستم مشخص شوند (جدول ۵).

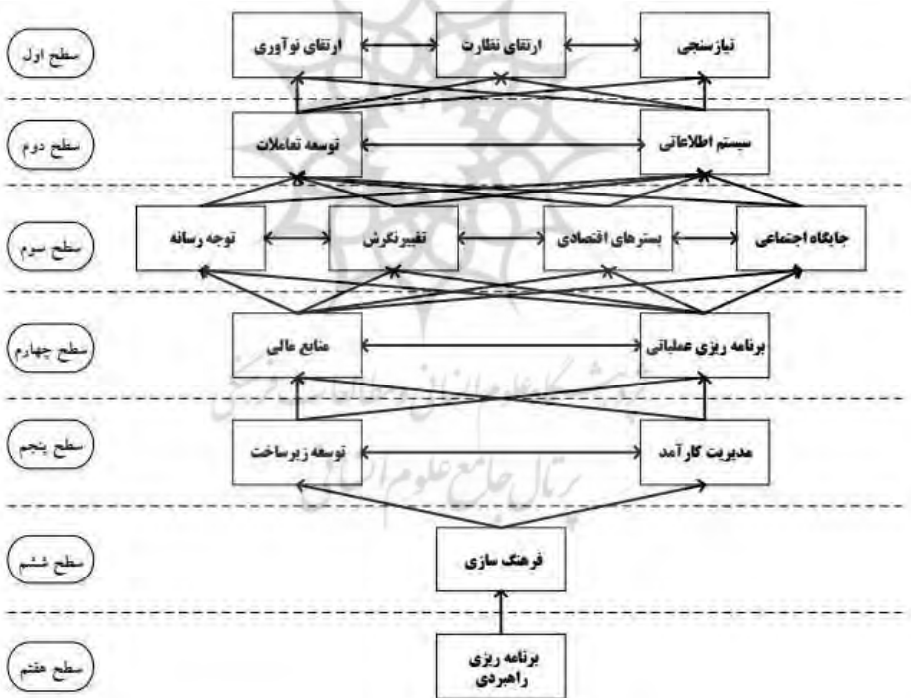
جدول ۵: تعیین سطوح پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

سطح	مشترک	مجموعه خروجی	مجموعه ورودی	پیشران
هفتم	۱	۱	۱	۱. برنامه ریزی- راهبردی
پنجم	۲-۷	۲-۷	۱-۲-۷-۱۵	۲. توسعه زیرساخت
دوم	۳-۱۳	۳-۱۳	۱-۲-۳-۵-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۵	۳. سیستم اطلاعاتی
اول	۳-۴-۶-۱۳-۱۴	۳-۴-۶-۱۳-۱۴	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵	۴. ارتقای نوآوری
سوم	۵-۱۰-۱۱-۱۲	۵-۱۰-۱۱-۱۲	۱-۲-۵-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۵	۵. جایگاه اجتماعی
اول	۶-۱۴	۶-۱۴	۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵	۶. نیازسنجی
پنجم	۲-۷	۲-۷	۱-۲-۷-۱۵	۷. مدیریت کارآمد
چهارم	۸-۹	۸-۹	۱-۲-۷-۸-۹-۱۵	۸. برنامه ریزی عملیاتی
چهارم	۸-۹	۸-۹	۱-۲-۷-۸-۹-۱۵	۹. منابع مالی
سوم	۱۰-۱۱-۱۲	۵-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲	۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۵	۱۰. بسترهای اقتصادی
سوم	۱۰-۱۱-۱۲	۵-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲	۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۵	۱۱. تغییرنگرش
سوم	۱۰-۱۱-۱۲	۵-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲	۷-۸-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۵	۱۲. توجه رسانه‌ها

طراحی الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

دوم	۳-۱۳	۳-۱۳	۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۵ ۱-۲-۳-۵-۷-۸	۱۳. توسعه تعاملات
اول	۶-۱۴	۶-۱۴	۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵ ۱-۲-۳-۴-۵-۶-۷-۸-۹	۱۴. ارتقای نظارت
ششم	۱۵	۱۵	۱-۱۵	۱۵. فرهنگ سازی

از آنجاکه در این پژوهش خروجی ها و اشتراک معیارها هفت بار برابر شد، مدل ساختاری- تفسیری پژوهش نیز در هفت سطح ارائه شده است. پیشران های «نوآوری، ارتقای نظارت و نیازسنجی» در سطح اول قرار گرفتند؛ به طوری که این پیشران ها در سلسله مراتب مدل ساختاری- تفسیری پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در بالاترین موقعیت قرار دارند؛ بدین معنی که بر هیچ یک از شاخص ها تاثیرگذار نیست، بلکه از همه آنها تاثیر می پذیرد، پیشران «برنامه های راهبردی» در سطح هفتم بر سایر پیشران های تاثیر می گذارد.

شکل: الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری ایران

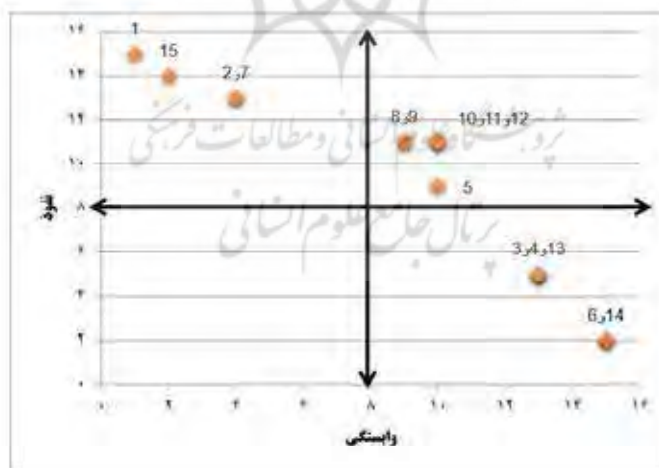
باتوجه به یافته های حاصل از ماتریس دسترسی نهایی در مدل سازی ساختاری- تفسیری، قدرت نفوذ و وابستگی شاخص ها مطابق جدول ۶ محاسبه شد. پیشران ها باتوجه به قدرت نفوذ و وابستگی، در

چهار سطح خود مختار (قدرت نفوذ پایین، وابستگی پایین)، وابسته (قدرت نفوذ پایین، وابستگی بالا)، پیوندی (قدرت نفوذ بالا، وابستگی بالا) و نفوذی (قدرت نفوذ بالا، وابستگی پایین) دسته‌بندی شدند (راوی و همکاران^۱، ۲۰۰۵).

جدول ۶: قدرت نفوذ و وابستگی پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری

پیشران	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
قدرت نفوذ	۱۵	۱۳	۵	۵	۹	۲	۱۳	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۵	۲	۱۴
وابستگی	۱	۴	۱۳	۱۳	۱۰	۱۵	۴	۹	۹	۱۰	۱۰	۱۰	۱۳	۱۵	۲

باتوجه به نمودار قدرت نفوذ و وابستگی، پیشران‌های برنامه‌ریزی راهبردی، فرهنگ‌سازی، توسعه زیرساخت‌ها و مدیریت کارآمد در ناحیه مستقل قرار گرفته‌اند؛ به‌طوری که این شاخص‌ها بیشتر تاثیرگذار و کم‌تر تاثیرپذیر هستند و از شاخص‌های ورودی محسوب می‌شوند. پیشران‌های سیستم اطلاعاتی، ارتقای نوآوری، تعاملات، ارتقای نظارت و نیازسنجی در ناحیه وابسته قرار گرفته‌اند؛ به‌طوری که این پیشران‌ها تاثیرگذاری پایین و تاثیرپذیری بالایی دارند در واقع از شاخص‌های خروجی سیستم محسوب می‌شوند. باتوجه به نمودار ۱، پیشران‌های جایگاه اجتماعی، برنامه‌های عملیاتی، منابع مالی، بسترهای اقتصادی، توجه رسانه و تغییرنگرش در ناحیه ارتباطی قرار گرفته‌اند؛ به‌طوری که این پیشران‌ها از قدرت نفوذ و وابستگی بالایی برخوردار هستند و با دستکاری آنها به جهت مورد نظر می‌توان به تکامل سیستم و اهداف ممکن رسید در واقع این پیشران‌ها، پیشران‌های کلیدی محسوب می‌شوند.

نمودار ۱) نمودار قدرت نفوذ و وابستگی

¹ Ravi et al.

بحث و نتیجه گیری

ورزش بازتاب نظام اجتماعی و یکی از گسترده ترین وقایع جمعی است که در بین همه قشرها و گروه های اجتماعی طرفداران فراوانی دارد و از شاخص های بارز توسعه و پیشرفت اجتماعی به شمار می رود که با فرهنگ، اقتصاد و سیاست پیوند خورده است. هدف این پژوهش، تدوین الگوی ساختاری- تفسیری (ISM) پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران بود که با انجام مصاحبه هایی با خبرگان تحقیق، یافته هایی به دست آمد که مورد بحث قرار می گیرد. یافته ها نشان داد، ۱۵ پیشران اصلی بر آینده ورزش- کارگری در ایران اثر دارد: برنامه ریزی راهبردی، فرهنگ سازی، برنامه ریزی عملیاتی، منابع مالی، توجه رسانه- ها، بسترهای اقتصادی، جایگاه اجتماعی، تعاملات، ارتقای نظارت، نیازسنجی، ارتقای نوآوری، سیستم - اطلاعاتی، توسعه زیرساخت ها، تغییرنگرش و مدیریت کارآمد. براساس مدل ساختاری- تفسیری (ISM)، پیشران های شناسایی شده در هفت سطح طبقه بندی شدند که سطوح پایین تر، بر روی سطوح بالاتر تأثیرگذاری بیشتری دارند. از این رو، تفسیر یافته ها نیز براساس اهمیت و سطوح آنها از سطح هفتم به سطح یک مورد بحث قرار می گیرد.

اولین و مهمترین پیشران شناسایی شده موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران، پیشران برنامه ریزی راهبردی و بلند مدت در حوزه ورزش کارگری ایران بود که در سطح هفتم الگوی پیشران های موثر قرار گرفت و به عنوان سنگ زیربنای عوامل موثر بر ورزش کارگری در ایران است که باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد. این نتایج با یافته های پژوهش رضانی نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، پهلوان (۱۳۹۹)، محمدی کوهی و همکاران (۱۳۹۷)، بلافوس و همکاران (۲۰۱۹) و دی گریس و همکاران (۲۰۱۷) همسو می باشد. در تبیین این نتایج می توان اینگونه بیان کرد که برنامه ریزی راهبردی یکی از راه های کنترل آینده است که مقصد سازمان های مختلف را تعیین می کند و جهت همه فعالیت ها را به سوی آن مقصد هماهنگ می سازد. برنامه ریزی راهبردی با نشان دادن مقصد و جهت گیری به سوی دورنمای ترسیم شده، در واقع چراغ راهنما برای مدیرانی است که در جست و جوی روش های جدید در زمینه مدیریت دورن گر هستند (دو و همکاران^۱، ۲۰۲۲). ورزش به عنوان یک مهارت، صنعت و حرفه به سرعت در حال تغییر و دگرگونی است. بنابراین، برای تعدیل این تغییرات و سازگاری با این تحولات، نیاز به مدیریت راهبردی در راستای برنامه ریزی راهبردی بیش از پیش احساس می شود. پیوستگی و اثرگذاری متقابل بخش های مختلف محیط ورزشی موجب شده است که سازمان های ورزشی نظیر فدراسیون ورزش کارگری، نیاز به نقشه راه و چشم اندازی روشن برای آینده داشته باشند. امروزه تاثیر ورزش در کاهش آسیب های اجتماعی برای همگان مشخص

¹ Du et al.

شده است. اگر در ورزش سرمایه‌گذاری بیشتری صورت گیرد و اوقات فراغت کارگران و خانواده‌های آنها با ورزش پر شود، قطعاً گام بزرگی در کاهش آسیب‌ها برداشته خواهد شد.

یافته‌های پژوهش نشان داد پیشران فرهنگ‌سازی در راستای داشتن زندگی فعال و گرایش به فعالیت‌های بدنی در بین اقشار مختلف جامعه به‌ویژه قشر کارگر از پیشران‌های اثرگذار بر آینده ورزش کارگری محسوب می‌شود که در سطح ششم الگوی پیشران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران قرار دارد. یافته‌های این بخش با نتایج پژوهش رضائی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱) و عرب‌جهوانی (۱۴۰۰) همخوانی دارد. در تایید نتایج تحقیق می‌توان بیان کرد منظور از فرهنگ‌سازی ورزش و توسعه این مقوله، ایجاد یک باور مثبت و همیشگی در میان اقشار مختلف جامعه به‌ویژه قشر کارگر نسبت به ورزش است. فرهنگ‌پذیری و عمومیت بخشیدن به ورزش در هر جامعه‌ای در گرو تعمیم و ترویج عوامل موثر در این امر می‌باشد. وضعیت اقتصادی افراد، اهمیت اولویت به ورزش، نگرش مدیران، نقش رسانه‌ها و شیوه فرهنگ‌پذیری و توسعه فرهنگ از جمله عواملی هستند که در تثبیت جایگاه ورزش در فرهنگ اجتماعی و در بین اقشار مختلف به‌ویژه قشر کارگر نقش بسزایی دارند و همه این عوامل بر یکدیگر اثر می‌گذارند. ورزش پدیده‌ای فرهنگی، تربیتی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی می‌باشد که پیوندی محکم با مجموعه نهادها و سازمان‌ها و همچنین ساختارهای اجتماعی دارد؛ به این معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن به طور کلی یک شاخص فرهنگی در زمینه‌های مختلف محسوب می‌شود (خداپرست و همکاران، ۱۴۰۰). برای توسعه ورزش کارگری لازم است شناخت ورزشی قشر کارگر از نگاه علمی، فرهنگی و اعتقادی توسعه یابد. برای بالابردن شناخت کارگران، مدیران با ایجاد هویت سازمانی و با بهره‌گیری از وسایل ارتباط جمعی و گروه‌های مختلف اجتماعی براساس یک تفکر سازمانی در زمینه ورزش همگانی فرهنگ‌سازی کنند.

مدیریت یک فعالیت مستقیم و خطی نیست، بلکه شامل مهارت‌هایی است که با استفاده از آنها می‌توان برای پیشبرد اهداف سازمانی تلاش کرد. بواسطه این مهارت‌ها مجموعه موردنظر توسعه خواهد یافت و به اهداف مورد نظر خواهد رسید. مدیریت کارآمد به انجام کارها با حداقل اتلاف منابع و حداکثر استفاده بهینه از منابع و موقعیت‌ها اشاره دارد تا بدین ترتیب سازمان بتواند سود را به حداکثر برساند. مدیر کارآمد، کسی است که از منابع محدود به منظور دستیابی به اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت شرکت استفاده می‌کند. در واقع مدیریت کارآمد، فرآیندی پویاست که اقدامات لازم را به منظور دستیابی به اهداف سازمان به‌کار می‌گیرد. مدیریت کارآمد به جای اینکه توانایی تمام مجموعه را برای تحقق اهداف کوتاه‌مدت به‌کار بگیرد، به فکر اهداف بلندمدت و در نتیجه ثبات و دوام سیستم‌کاری نیز هست (پاسرینی و همکاران^۱، ۲۰۱۱). از طرفی، یکی از دلایل اهمیت توسعه زیرساخت‌های ورزشی و ترویج ورزش بین اقشار مختلف جامعه نظیر

^۱Passarini et al.

طراحی الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

کارگران، تأثیر مثبت مشارکت در ورزش بر سلامت جامعه و در نتیجه کاهش هزینه‌ای است که افراد برای درمان بیماری و سلامت خود و اعضای خانواده خرج می‌کنند. این در حالی است که سازمان بهداشت جهانی (WHO)^۱ طی یک راهنمای برنامه‌ریزی برای فعالیت‌بدنی شهروندان اروپا در مقاله‌ای با عنوان «شهر سالم، یک شهر فعال است» به اهمیت فعالیت‌ورزشی همه اقشار در جوامع اشاره می‌کند و اعلام می‌دارد شهر سالم، شهری است که مدام فرصت‌هایی برای بهبود شرایط محیطی و اجتماعی جهت افزایش فعالیت بدنی فراهم می‌کند. بنابراین وجود زیرساخت‌های ورزشی مناسب همراه با رعایت معیارهای همجواری و مکان‌یابی جهت رسیدن به افزایش مشارکت جمعی در ورزش مورد نیاز است (ابراهیمی و همکاران، ۱۳۹۴). علاوه بر این وایکر و همکاران^۲ (۲۰۱۳) و کلند و همکاران^۳ (۲۰۱۰) نیز در یافته‌های تحقیق خود نشان دادند افرادی که در شهرهایی با امکانات ورزشی بالا و دسترسی آسان به این مکان‌ها و همجواری بهتر این مکان‌ها با سایر کاربری‌های شهری زندگی می‌کنند، مشارکت بیشتری در فعالیت‌های بدنی و همچنین رضایت بالایی از شرایط زندگی خود داشته‌اند. در راستای تایید مطالب فوق، یافته‌های تحقیق نشان داد که پیشران‌های مدیریت کارآمد و توسعه زیرساخت‌ها در زمینه مشارکت کارگران در فعالیت‌های ورزشی از عوامل کلیدی محسوب می‌شود و در سطح پنجم الگوی پژوهش قرار گرفت؛ به طوری که به اهمیت آنها در یافته‌های پژوهش‌های باباخانی (۱۳۹۸)، کیم و چو (۲۰۲۳) و دی گریس و همکاران (۲۰۱۷) نیز اشاره شده است.

خبرگان شرکت‌کننده در تحقیق معتقد بودند که پیشران‌های منابع مالی و برنامه‌ریزی عملیاتی بر آینده ورزش کارگری در ایران تأثیر بسزایی دارند. به این نتایج در یافته‌های تحقیق محمدی‌کوهی و همکاران (۱۳۹۷) و بیاواز و همکاران (۲۰۱۸) نیز اشاره شده است. در تایید این مطالب می‌توان اینگونه بیان کرد که برای بهبود رفتار منابع انسانی باید عوامل تأثیرگذار بر آن را شناسایی کرد. بدین منظور باید راهبردهای لازم برای بهبود کمیت و کیفیت رفتار منابع انسانی شناسایی شود و در جهت بهبود آن تلاش نمود. رفتار منابع انسانی ارتباط مثبتی با نوع کار، نگرش، انگیزش، توانایی و کیفیت ابعاد زندگی آنها دارد. سطوح بالای کیفیت ابعاد زندگی افراد و ادراک آنها از سیستم پاداش‌دهی، حقوق و دستمزد منجر به انگیزش، رضایت شغلی، تعهد و بهره‌وری بالاتر خواهد شد (خلیلی‌پور و همکاران، ۱۴۰۰). امروزه سازمان‌ها به‌حدی پیچیده شده‌اند که بدون برنامه‌ریزی‌های دقیق، امکان ادامه حیات آنها ممکن نیست. ورزش کارگری نیز از این قاعده مستثنی نیست و یکی از پیشران‌های موثر در این حوزه تدوین برنامه‌عملیاتی مناسب است؛ به طوری که بوید^۴ (۲۰۰۵) معتقد است مرحله‌نهایی در آماده‌کردن برنامه راهبردی، تدوین برنامه عملیاتی است. برنامه عملیاتی شامل

¹ World Health Organization

² Wicker et al.

³ Cleland et al.

⁴ Boyd

پیش‌بینی عملیات برای نیل به اهداف معین با توجه به امکانات و محدودیت‌ها و خطوط کلی ترسیم‌شده در برنامه‌ریزی راهبردی است. به‌منظور اجرای مؤثر برنامه‌راهبردی، باید این راهبردهای تدوین‌شده به خط-مشی‌های جزئی و فعالیت‌هایی تبدیل شود که در سطح عملیاتی قابل درک و فهم باشد- برنامه عملیاتی دید بلند مدت را به فعالیت کوتاه‌مدت تبدیل می‌کند.

یافته‌های پژوهش نشان داد پیشران‌های بسترهای اقتصادی، توجه رسانه‌ها، تغییرنگرش و جایگاه اجتماعی بر آینده ورزش‌کارگری در ایران موثرند و در این تحقیق در سطح سوم الگوی پیشران‌های مؤثر در زمینه ورزش‌کارگری قرار گرفتند. این نتایج با یافته‌های تحقیق رضانی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، عرب‌جهوانی (۱۴۰۰)، بلافوس و همکاران (۲۰۱۹) و بیاواز و همکاران (۲۰۱۸) همسو می‌باشد. در تبیین این نتایج می‌توان اینگونه بیان کرد که رسانه‌ها می‌توانند نقش بسزایی را در آینده ورزش‌کارگری ایفا کند، چون رسانه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزار ایجاد و نمایش قدرت‌نرم نقش مهمی در اقناع و جذب مخاطب ایفا می‌نماید. رسانه‌ها با ماهیت و کارکرد دوگانه متضاد و متناقض می‌توانند باعث آگاهی‌بخشی، معرفت‌افزایی و امیدبخشی در بین اقشار مختلف جامعه شوند یا از سوی دیگر، با اشاعه اطلاعات نادرست باعث گسترش وحشت، ترس و اضطراب در بین آنها گردند. گفتنی است رسانه‌ها به درک و فهم ما از عمق، شدت، حجم و گستره مسائل اجتماعی شکل می‌دهند (کریمی‌فرد، ۱۳۹۹). از طرفی، امید به زندگی بهتر و تغییرنگرش در افراد احساس وجد و نشاط را در بر می‌گیرد و هنگامی تجربه می‌شود که فرد آینده‌بتری را فراسوی چشمان خود انتظار داشته باشد. مطابق نظریه اسنایدر^۱ در این زمینه، امید و آینده‌نگری مشتمل بر دو مفهوم طراحی گذرگاه‌هایی به سوی اهداف مطلوب به‌رغم موانع موجود و عامل انگیزش لازم در جهت استفاده بهینه از امید و آینده‌نگری است که در سایه این دو مفهوم، فرد درک روشنی از اهداف ارزشمند خود به‌دست آورد و سپس توانایی تولید راهبرد در راستای دستیابی به این اهداف را داشته باشد که قدرت اراده، قدرت راهیابی و تشخیص موانع لازمه اینکار است (اسنایدر و همکاران، ۲۰۰۰). با تغییرنگرش و تغییر سبک زندگی در بین کارگران تمایل آنها به سمت مشارکت در فعالیت‌های بدنی و داشتن زندگی فعال افزایش می‌یابد و از زندگی ماشینی و غیرفعال دور می‌شوند. در جهان امروز توانمندی، قدرت اقتصادی و رفاه هر کشور در گرو استفاده بهینه از امکانات و منابع انسانی آن کشور است. در این راستا هر چه نیروی انسانی شاغل در بخش‌های مختلف توانمندتر، با انگیزه‌تر و سالم‌تر باشند، پیشرفت و توفیق آن کشور در عرصه‌های گوناگون اقتصادی و اجتماعی بیشتر خواهد بود. امروزه ورزش در سلامت افراد، گذراندن اوقات فراغت سالم و با نشاط، لذت-بخش و ایجاد روابط سالم در جامعه و پیشگیری از بسیاری از مفسدات اجتماعی و انحرافات اخلاقی به خصوص در نسل جوان، نقش خود را به خوبی نشان داده‌است. درحقیقت، امروزه انگیزه اکثر افراد نظیر

¹ Snyder

طراحی الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

کارگران و نیروی کار از شرکت در فعالیت های ورزشی، رسیدن به درجات بالا و دستیابی به قهرمانی نیست، بلکه کسب سلامت، تندرستی، نشاط، روابط اجتماعی و دوری از بیماری ها و کسب جایگاه اجتماعی ویژه علل مهم شرکت در ورزش و فعالیت های بدنی است (محمدی کوهی و همکاران، ۱۳۹۷). به علاوه، جیانگ و همکاران^۱ (۲۰۱۰) شاخص ها و بسترهای اقتصادی را به عنوان بنیادی ترین عامل اثرگذار بر توسعه ورزش در جوامع مختلف معرفی کرده اند. یک جامعه ثروتمند قادر به تخصیص مبلغ بیشتری از منابع به توسعه زیرساخت های ورزشی نظیر استادیوم ها، تجهیزات و مربیگری حرفه ای است که ایجاد و توسعه استعداد ورزشی بیشتری را در کشور به همراه خواهد داشت، چرا که بهبود وضعیت اقتصادی، با افزایش سطح رفاه مردم و این موضوع با افزایش تقاضای افراد مختلف برای ورزش و فعالیت های بدنی همراه است که باعث شکوفایی هرچه بیشتر استعدادها و در نهایت، قهرمان پروری در آن کشور می شود. بدون تردید میزان مشارکت کارگران و نیروی کار در کشورها هم تحت تاثیر شاخص های اقتصادی آن کشور قرار دارد.

در تمام فعالیت هایی که انسان محور آن قرار دارد، روابط اجتماعی که شالوده اصلی آن روابط انسانی است، از جایگاه مهمی برخوردار است. یکی از موقعیت هایی که برقراری روابط اجتماعی و تعاملات انسانی در آن مفهوم و معنای ویژه ای می یابد، ورزش است. کارکرد اجتماعی تربیت بدنی و ورزش در توسعه و تحکیم روابط اجتماعی، کارکردی زیربنایی و بنیادی است که در کل ساختار جامعه و روابط موجود بین اقشار و آحاد اجتماعی اثرات قابل توجهی بر جای می گذارد. روابط اجتماعی در ورزش آنقدر اهمیت دارد که به عنوان رکن مهمی در ضرورت شرکت افراد نظیر کارگران در فعالیت های اوقات فراغت و ورزش تفریحی مورد توجه قرار گرفته است (کشکر و همکاران، ۱۳۹۶). از طرفی، سیستم های اطلاعاتی به مثابه یک سیستم رسمی در سازمان، گزارش های لازم را برای تصمیم گیری مدیران در سطوح مختلف سازمان فراهم می کند. لذا با توسعه فناوری های لازم و به کارگیری آن در سازمان های ورزشی مانند ابعاد مختلف ورزش کارگری با استفاده از این قابلیت ها خواهند توانست علاوه بر نظارت بر فعالیت های بخش های مختلف سازمان، یکپارچگی لازم را بین دوایر سازمان ایجاد و در نتیجه موجب کارایی بیشتر سازمان خواهد شد (الماسی و زردشتیان، ۱۳۹۷). در تایید مطالب فوق، نتایج پژوهش نشان داد که پیشران های توسعه تعاملات و ایجاد سیستم های اطلاعاتی در حوزه ورزش کارگری از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ به طوری که در این پژوهش در سطح دوم الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران قرار گرفتند. در نتایج تحقیق عرب-جهوانی (۱۴۰۰) و دی گریس و همکاران (۲۰۱۷) به اهمیت این یافته ها نیز اشاره شده است.

نتایج تحقیق نشان داد مولفه های نیازسنجی، نظارت و نوآوری در سطح هفتم الگوی پیشران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران قرار دارد و تحت تاثیر سایر پیشران ها هستند به این یافته ها در

¹ Jiang et al.

نتایج پژوهش باباخانی (۱۳۹۸) سجادی و همکاران (۱۳۹۷) نیز اشاره شده است. در تایید این نتایج می توان اینگونه بیان کرد که نیازسنجی، فرآیند جمع آوری اطلاعات درباره نیازهای افراد، گروه‌ها، ارگان‌ها و سازمان‌ها و اولویت‌بندی آنهاست تا از این رهگذر زمینه لازم برای برطرف کردن این نیازها فراهم آید. برگزاری هر برنامه‌ای از جمله برنامه‌های ورزشی نیازمند شناخت دقیق شرایط و نیازهای موجود جامعه است. بی توجهی به انتظارات استفاده‌کنندگان از خدمات موجب اتلاف هزینه، زمان و نیروی انسانی می شود. بنابراین نیازسنجی یکی از ابزارهای اطلاعاتی مهم در تصمیم‌گیری است. نیازسنجی به‌عنوان یکی از محورهای اصلی در حوزه‌هایی که با برنامه‌ریزی و پیش‌بینی اهداف سروکار دارند مورد توجه بوده است (نیک‌آئین و همکاران، ۱۳۹۵). از طرفی، صنعت ورزش همراستا با پیشرفت روزافزون علم و فناوری وارد دنیای دیجیتال‌یسم و سرعت شده است. با مروری بر سیر تحولات رشته‌های ورزشی می‌توان اینگونه برداشت کرد که شتاب تغییرات در ۲۰ سال اخیر بسیار بیشتر از پیش بوده است و این امر نشان از کاربرد و تاثیر چشمگیر خلاقیت و نوآوری برای بهبود و جلب رضایت مخاطبان دارد (ایزدی‌شهنانی و همکاران، ۱۴۰۰). از این‌رو، امروزه ما در حوزه ورزش‌کارگری نیازمند مهارت‌هایی نظیر نیازسنجی، نظارت و نوآوری هستیم که بتوانیم تولیدات و خدماتی هماهنگ با توسعه و پیشرفت‌های گوناگون داشته باشیم. ترویج و همه‌گیر نمودن ورزش در جامعه کارگری و نیروی‌انسانی شاغل در بخش‌های مختلف موجبات تأمین و افزایش نشاط اجتماعی و ارتقای بهره‌وری را در بین این قشر فراهم می‌سازد و هرگونه توسعه و شکوفایی اجتماعی موجب گردش‌بهبه و چرخش اقتصادی و رونق آن خواهد بود.

از این‌رو بر مبنای نتایج پژوهش، به مدیران ارشد و سیاست‌گذاران در حوزه ورزش به‌عنوان متولی اصلی ورزش کارگری کشور پیشنهاد می‌شود با تدوین نظام جامع ورزش کارگری و همچنین لزوم توجه به اجرای ماده ۱۵۴ قانون کار مبنی بر ارائه برنامه‌های ورزشی مدون به کارگران، گامی بلند در زمینه ارتقای مشارکت کارگران در فعالیت‌های ورزشی بردارند. همچنین با برگزاری منظم رقابت‌های ورزشی ویژه کارگران در سطح ملی و شرکت در رقابت‌های بین‌المللی در سایه پشتیبانی و حمایت کامل مالی در راستای ایجاد شرایط تمرینی و رقابتی مناسب، انگیزه مضاعفی در قشر کارگری کشور برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی در سطوح مختلف ایجاد کنند.

این پژوهش در مسیر انجام با محدودیت‌هایی نیز رو به رو بوده است. از جمله از این محدودیت‌ها می‌توان به عدم‌دستیابی به اطلاعات و آمارهای دقیق پیرامون تعداد و نحوه فعالیت قشر کارگران و همچنین محدودیت‌های پیشینه پژوهش به دلیل کمبود پژوهش‌های صورت‌گرفته در زمینه ورزش کارگری اشاره کرد. همچنین پیشنهاد می‌گردد که موانع مشارکت کارگران در ورزش، تاثیر ورزش بر عملکرد کارگران و پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی توسعه ورزش کارگری در پژوهش‌های آتی بررسی و مطالعه شود.

طراحی الگوی پیشبران های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران

در جمع‌بندی و نتیجه‌گیری کلی از نتایج پژوهش می‌توان گفت یکی از نتایج مهم ورزش و فعالیت‌های بدنی، ایجاد نشاط و سلامتی در بین کارکنان و نیروی کار در جوامع است. شکی نیست که دستیابی به چنین اهداف بزرگی نیازمند نگرش راهبردی و فرهنگ‌سازی در راستای حفظ و بهسازی منابع انسانی خواهد بود. برنامه‌ریزی راهبردی و عملیاتی کردن آن در زمینه ورزش کارگری نشان‌دهنده نوعی تغییر پارادایم از مدیریت منابع انسانی سنتی به مدیریت منابع انسانی نوین است که دربرگیرنده توجه ویژه به پیشبران‌های موثر بر آینده ورزش کارگری در ایران می‌باشد.

منابع

- ابراهیمی، عبدالحسین؛ مهدی‌پور، عبدالرحمن و ازمشا، طاهره. (۱۳۹۴). «تأثیر شاخص‌های همجواری و دسترسی به مکان‌های ورزشی بر میزان مشارکت ورزشی (مطالعه موردی: مناطق هشت‌گانه شهر اهواز)». مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش. ۱(۱)، صص ۳۷ – ۴۶.
- الماسی، سمانه و زردشتیان، شیرین. (۱۳۹۷). «طراحی سیستم اطلاعات مدیریت رویدادهای ورزشی در ادارات ورزش و جوانان». مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی. ۲(۲)، صص ۱۵ – ۲۶.
- ایزدی‌شهنائی، فریده؛ شهلانی‌باقری، جواد و هنری، حبیب. (۱۴۰۰). «ارزیابی عوامل تأثیرگذار بر نوآوری سازمانی در وزارت ورزش و جوانان». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. ۲۰(۵۳)، صص ۲۶۵ – ۲۸۴.
- باباخانی‌لشکان، ساناز. (۱۳۹۸). «بررسی وضعیت ورزش کارگری با تأکید مؤلفه‌های توسعه‌پذیری (مطالعه موردی: استان گیلان). پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه تربیت‌بدنی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت.
- پهلوان، حجت. (۱۳۹۹). «طراحی الگوی توسعه ورزش کارگر کشور». رساله دکتری، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین.
- خداپرست، سیاوش؛ بخشعلی‌پور، وحید و اکبرخواه، عباس. (۱۴۰۰). «نقش ورزش در توسعه رفتارهای اخلاقی و فرهنگی». جامعه‌شناسی سبک‌زندگی. ۱۸(۷)، صص ۷۵ – ۹۵.
- خلیلی‌پور، حاتم؛ نذاف، مهدی و سینایی، حسنعلی. (۱۴۰۰). «تأثیر ادراک از معیارهای مالی و غیرمالی ارزیابی عملکرد بر انگیزش و پیامدهای رفتاری کارکنان اداره آب و فاضلاب اهواز». نشریه مدیریت بهره‌وری. ۳(۱۵)، صص ۲۰۹ – ۲۴۳.
- دماری، بهزاد؛ صادقی‌فر، ابراهیم؛ فرشاد، علی‌اصغر؛ محمدصادقیان، حسن؛ وثوق‌مقدم، عباس و طاهری، فرشته. (۱۳۹۹). «وضعیت سلامت-کارگران ایران و پیشنهاد مداخلات». نشریه سلامت‌کار ایران. ۱(۱)۱۷، صص ۴۷۵ – ۴۸۸.
- رمضانی‌نژاد، رحیم؛ پهلوان، حجت و نادری‌نسب، مهدی. (۱۴۰۱). «تدوین الگوی مفهومی توسعه ورزش کارگری کشور». مدیریت و توسعه ورزش. ۱۱(۴)، صص ۲۰۰ – ۲۱۷.
- سجادی، سیداحمد؛ رضوی، سیدمحمدحسین و دوستی، مرتضی. (۱۳۹۷). «تدوین مدل آسیب‌شناسی ساختار ورزش ایران». مطالعات مدیریت ورزشی. ۱۰(۴۷)، صص ۸۵ – ۱۰۸.
- شورای ورزش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. (۱۳۹۵). سند توسعه ورزش کارگری ایران. مرکز اسناد و وب سایت اداره کل.
- شاطری، عبدالله. (۱۳۹۷). «رابطه بین مشارکت در ورزش کارگران با اثربخشی و کیفیت زندگی کاری سرمایه انسانی». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان.
- شیروبی، اعظم؛ اسماعیلی، رضا؛ کشکر، سارا و اسدی، حسین. (۱۳۹۷). «تبیین جامعه‌شناختی نهادهای توسعه ورزش همگانی (مورد مطالعه: شهر تهران)». مطالعات راهبردی ورزش و جوانان. ۱۷(۴۲)، صص ۱۴۵ – ۱۶۴.

- طباطبایی، امیر؛ حسینی، پرخیده؛ مرتضوی، حامد و طباطبایی چهر، محبوبه. (۱۳۹۲). «واهردهایی برای ارتقای دقت علمی در تحقیقات کیفی». مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی. ۵ (۳)، صص ۶۶۳-۶۷۰.
- عرب جهوانی. (۱۴۰۰). «تحلیل شاخص‌های توسعه فرهنگ ورزش همگانی در جامعه کارگری». پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه اصفهان.
- عزیزمرادی، عاطفه. (۱۳۹۹). «ضرورت توسعه و ترویج ورزش همگانی در جامعه: آسیب‌ها و چالش‌های موجود». ششمین همایش بین‌المللی مطالعات ورزشی و سلامت در جهان اسلام، تهران.
- کریمی فرد، حسین. (۱۳۹۹). «پاندومی کرونا: قدرت‌نرم؛ نقش و کارکرد رسانه و افکار عمومی (با تأکید بر ایران و آمریکا)». فصل‌نامه علمی مطالعات قدرت‌نرم. ۱۰ (۲۲)، صص ۷۷-۱۱۳.
- کشکر، سارا؛ قاسمی، حمید و چوپانکاره، وحید. (۱۳۹۶). «نقش روابط اجتماعی بر شرکت افراد در فعالیت‌های ورزش تفریحی در پارک‌های شهر مشهد». مدیریت و توسعه ورزش. ۱ (۶)، صص ۲۴۱-۲۵۶.
- محمدی کوهی، فرشاد؛ خدایاری، عباس و باقریان، محسن. (۱۳۹۷). «تدوین راهبرد ورزش کارگری شرکت خودروسازی سایپا». فصل‌نامه پژوهش‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی. ۳ (۳۱)، صص ۱-۱۳.
- نادى، محمدعلی؛ یارمحمدیان، محمدحسین و عزیزی، هاجر. (۱۳۹۲). «ارتباط میان یادگیری غیررسمی، فرسودگی شغلی، سلامت روان و رضایت شغلی در میان کارگران شرکت سهامی ذوب آهن اصفهان». پژوهش در مدیریت تولید و عملیات. ۴ (۲)، صص ۱۳۳-۱۵۰.
- نیک‌آئین، زینت؛ سجادی هزاره، سیدحمید؛ متکلمی، بهناز؛ صراحی، دل‌آرام و سعیدی، تهینه. (۱۳۹۵). «نیازسنجی از مشاغل حوزه نظام سلامت جهت غنی‌سازی با فعالیت ورزشی (مطالعه موردی: فوریت‌های پزشکی استان گیلان)». مدیریت و توسعه ورزش. ۲ (۵)، صص ۲۱۱-۲۳۰.
- هومن، حیدرعلی. (۱۳۸۹). راهنمای عملی پژوهش‌های کیفی. تهران: انتشارات سمت
- Allen, M. S., Robson, D. A., Vella, S. A., & Laborde, S. (2021). "Extraversion development in childhood, adolescence and adulthood: Testing the role of sport participation in three nationally-representative samples". *Journal of Sports Sciences*, 39(19), 2258-2265.
- Boyd, S. P., Kim, S. J., Patil, D. D., & Horowitz, M. A. (2005). "Digital circuit optimization via geometric programming". *Operations research*, 53(6), 899-932.
- Biswas A, Smith P, Gignac M. (2018). "Naturally occurring workplace facilities to increase the leisure time physical activity of workers: A propensity-score weighted population study". *Preventive Medicine Reports*, 2018;10:263-70.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). "Using thematic analysis in psychology". *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Busutil, R., Espallardo, O., Torres, A., Martínez-Galdeano, L., Zozaya, N., & Hidalgo-Vega, A. (2017). "The impact of obesity on health-related quality of life in Spain". *Health and quality of life outcomes*, 15(1), 1-11.
- BláfOSS, R., MICHEIETTI, J. K., Sundstrup, E., Jakobsen, M. D., Bay, H., & Andersen, L. L. (2019). "Is fatigue after work a barrier for leisure-time physical activity? Cross-sectional study among 10,000 adults from the general working population". *Scandinavian journal of public health*, 47(3), 383-391.
- Cleland, V., Ball, K., Hume, C., Timperio, A., King, A. C., & Crawford, D. (2010). "Individual, social and environmental correlates of physical activity among women living in socioeconomically disadvantaged neighbourhoods". *Social science & medicine*, 70(12), 2011-2018.
- De Grace, L. A., Knight, C. J., Rodgers, W. M., & Clark, A. M. (2017). "Exploring the role of sport in the development of substance addiction". *Psychology of Sport and Exercise*, 28, 46-57.
- Kim, H. J., & Choo, J. (2023). "Socioecological factors associated with physical activity and sedentary behavior among workers: Using the precede-proceed model". *Workplace Health & Safety*, 71(1), 22-33.
- Passarini, F., Vassura, I., Monti, F., Morselli, L., & Villani, B. (2011). "Indicators of waste management efficiency related to different territorial conditions". *Waste management*, 31(4), 785-792.

- Ravi, V., Shankar, R., & Tiwari, M. K. (2005). **“Productivity improvement of a computer hardware supply chain”**. International Journal of Productivity and Performance Management, 54(4), 239-255.
- Sanchis-Gomar, F., Lavie, C. J., Marin, J., Perez-Quilis, C., Eijsvogels, T. M., O’Keefe, J. H., ... & Blair, S. N. (2022). **“Exercise effects on cardiovascular disease: from basic aspects to clinical evidence”**. Cardiovascular Research, 118(10), 2253-2266.
- Starek, J. A., Schmerling, E., Maher, G. D., Barbee, B. W., & Pavone, M. (2017). **“Fast, safe, propellant-efficient spacecraft motion planning under Clohessy–Wiltshire–Hill dynamics”**. Journal of Guidance, Control, and Dynamics, 40(2), 418-438.
- Song, M., & Zhang, Y. (2017). **“Research on the relationship between geographical factors, sports and culture”**. Advances in Physical Education, 8(1), 66-70.
- Soti, A., Shankar, R., & Kaushal, O. P. (2010). **“Modeling the enablers of Six Sigma using interpreting structural modeling”**. Journal of Modelling in Management., 3(9): 897-878.
- Snyder, C. R., Ilardi, S. S., Cheavens, J., Michael, S. T., Yamhure, L., & Sympson, S. (2000). **“The role of hope in cognitive-behavior therapies”**. Cognitive therapy and Research, 24(6), 747-762.
- Wicker, P., Hallmann, K., & Breuer, C. (2013). **“Analyzing the impact of sport infrastructure on sport participation using geo-coded data: Evidence from multi-level models”**. Sport management review, 16(1), 54-67.

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی